

Pieter Corneliszoon Hooft

De beminnelijke drost van Muiden
Amsterdam, 16 maart 1581 - Den Haag, 21 mei 1647

Als in Nederland 'de P.C. Hooft' met z'n dure modewinkels in het nieuws is, vertellen journalisten er bijna nooit bij dat deze straat in Amsterdam ligt, zo vanzelfsprekend vinden ze dat. De man naar wie de straat genoemd is, was net zo bekend. Hij was een van de beroemdste schrijvers uit de zeventiende eeuw en werd door kenners 'het hoofd der poëten' genoemd.

Pieter Corneliszoon Hooft (Amsterdam, 15/16 maart 1581 - Den Haag, 21 mei 1647) groeide op in een rijk, protestants koopmansgezin. Zijn vader, een van de burgemeesters van Amsterdam, was een overtuigd humanist. Hij bestuurde de stad met oog voor de belangen van de burgers. Hooft junior nam zijn vaders idealen over. Hij was intelligent en leergierig en maakte na zijn middelbare school een grote reis door Zuid-Europa. Hierna studeerde hij kort rechten in Leiden. Hij werd drost (bestuursambtenaar) van Muiden, het gebied ten zuidoosten van Amsterdam. Op het Muiderslot ontving hij regelmatig kunstzinnige vrienden. Deze bijeenkomsten staan in de literatuurgeschiedenis bekend als 'de Muiderkring', maar dat is overdreven want zo'n vaste club was het niet.

Rederijker

Hoofts poëtisch talent bleek al snel. Hij werd lid van de rederijkerskamer *De Eglentier* (de wilde roos) en op zijn negentiende had hij al twee verhalen uit de oudheid bewerkt tot tragedies. Toen hij in Frankrijk en Italië de kunst van de renaissance en de oudheid verder leerde kennen, werd hij nog enthousiaster. Daar moest Nederland een voorbeeld aan nemen! Terug in Amsterdam legde hij zich toe op modernisering van de Nederlandse literatuur.

In de toneelstukken [Granida](#) (1605), [Geeraerdt van Velsen](#) (1613) en *Baeto* (1617) zijn de humanistische denkbeelden goed te herkennen. Zowel de pastorale *Granida* als de twee tragedies draaien om een verstandig en integer staatsbeleid. Leidinggevend moeten het landsbelang boven eigenbelang stellen en hun ondergeschikten goed behandelen. Vooral *Granida* en *Geeraerdt van Velsen* werden populair, maar het beroemdste werd de komedie [Warenar](#), over een vrek die zo op zijn geld zit dat hij in volledige paniek door het leven gaat en geen aandacht schenkt aan zijn zwangere dochter.

Warenar schreef Hooft in 1617 met zijn vriend Samuel Coster, als openingsstuk voor de *Nederduytsche Academie*. Dit theater richtten ze samen met Bredero op toen de rederijkerskamer *De Eglentier* steeds meer amateuristische dichters aantrok en er minder plaats leek voor ambitieuze dichters. De Academie was tevens een school (alleen voor mannen), waar vakken als wiskunde, geschiedenis, creatief schrijven, filosofie en toneelspelen gegeven werden.

Ook met zijn emblematiek, poëzie en liederen werd Hooft beroemd. Hij leek beeldspraak, metrum en rijm zo uit zijn mouw te schudden en combineerde elegant concrete voorbeelden met diepere gedachten. Hooft was vaak verliefd en alle gevoelens tussen wanhoop en geluk zijn bij hem te vinden.

Het volgende lied, dat gezongen moet worden op de melodie van een bekend Frans lied, geeft ironisch aan hoe het niet moet met de liefde.

Deuntje

Op de wijs: Si c'est pour mon pucellag

Audio file

Fragment voorgelezen door Ad Leerintveld

Als Jan Sijbrech zou belezen
en haar sprak van liefde an,
zei ze: 'Ja, maar Janneman,
zou het Reine Liefde wezen,
die gij mij geeft te verstaan?
die...verstaan: Reine Liefd' kan niet vergaan!'

'Reine Liefd' van d'allerreinste',
zeid' hij, 'Sijbrech, bolle meid!'
'Wel', zei zij, 'dat's goed bescheid,
't huw'lijk is op 't allerheinste,
Jan, ik wil 't met u bestaan.
Reine Liefd' kan niet vergaan!'

Vijftig builen in twee slagen
smeet hem laatst de boze feeks
met een wakk're sleutelreeks.
Als hij toen begon te klagen,
zei ze: 'Jan, wat gaat u aan?
Reine Liefd' kan niet vergaan!'

Zij heeft een zweep ontboên uit Polen,
die ze bij haar kammen hangt.
Als haar dan een lust bevangt,
zegt ze: 'Jan, licht op uw zolen,
hippelt luchtig, onbelaên.
Reine Liefd' kan niet vergaan!'

Jan bestond zijn wijf te vragen:
'Was het u al Reine Liefd'?'
Sijbrech zeide: 'Ja 't ontdieft!
Daarom moet gij mij verdragen
als ik lust heb wat te slaan.
Reine Liefd' kan niet vergaan!'

'Wel, verdraag dan ook mijn smijten',
zeide Jan, en stelde doe
ook een bos met sleutels toe.
En als zij begon te krijten,
kreet hij daar weer tegen aan:
'Reine Liefd' kan niet vergaan!'

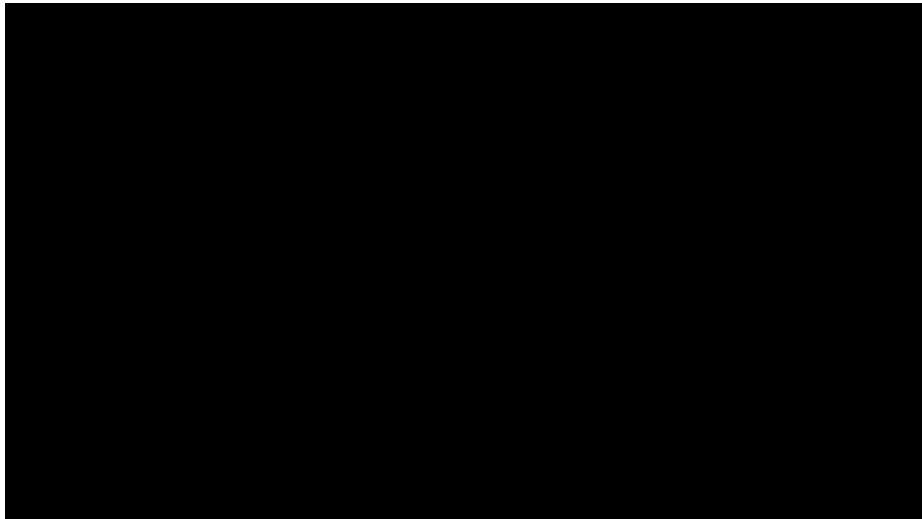
Wildij Reine Liefd' doen duren?
Voegt er Reine Liefde bij,
want de Liefd' aan ene zij
kan in korte tijd verzuren.
Hangt ze beide zijden aan:
Reine Liefde' kan niet vergaan!

Geleerde

Hooft bouwde een veelzijdig oeuvre op, dat heel bekend werd. Veel schrijvers imiteerden hem, het grootste compliment dat een auteur in de renaissance kon krijgen. Maar gemakkelijk is Hoofts werk niet. Hij was een echte 'poeta doctus', een geleerde, intellectuele schrijver. Het toppunt van zijn meesterschap leverde hij in de tweede helft van zijn leven: de [Nederlandsche Historien](#), een magistraal verslag (in proza) over de roerige Nederlandse geschiedenis tussen 1555 en 1588. Het staat vol met lange, ingewikkelde zinnen naar het voorbeeld van de Romeinse schrijver Tacitus (1e eeuw n. Chr.) die ook een geschiedenis had geschreven over zijn eigen tijd. Zijn plan om de hele Tachtigjarige Oorlog te beschrijven kon hij niet meer uitvoeren: Hooft stierf in 1647, een jaar voor de Vrede van Munster.

SchoolTV: De Rederijkers, poëzieclubs uit de middeleeuwen

In de middeleeuwen richtten burgers veel gezelligheidsverenigingen op, ook wel kamers genoemd. Bij zulke verenigingen werden bijvoorbeeld gedichten geschreven met allerlei thema's.

VlochemVerkent: Wie was PC Hooft?

Mooie straat die PC Hooftstraat. Maar wie is eigenlijk de naamgever van deze luxestrip en waar zijn nog meer verwijzingen naar deze kerel? Jochem trok door de stad en ging zelfs langs een slot om daar achter te komen.

Dichter draagt voor: Hooft

Toen Ramsey Nasr de Nederlandse Dichter des Vaderlands was, presenteerde hij een serie van 21 verfilmde gedichten. Dit is *Dartelavond* van P.C. Hooft.

Klara-podcast: *Gedichten van den heere van P. C. Hooft*

De literaire canon 16, met Lieke van Deinsen. P.C. Hooft werd tijdens zijn leven al 'het hoofd der Nederlandse Poëten' genoemd. Zijn gebundelde gedichten uit 1636 prijken vandaag op de canon van de Nederlandstalige literatuur.

Verder lezen

- [P.C. Hooft](#) op de KB-website
- Het lied *Deuntje* is overgenomen uit: *Wilhelmus en de anderen. Nederlandse liedjes 1500-1700*. Red. M. Barend-van Haeften, K. Bostoen, L. van Gemert en M. Meijer Drees. Amsterdam, Amsterdam University Press, 2000, p. 76-78.
- De gedichten 'Mijn lief' en 'Hoger Doris' zijn overgenomen uit: P.C. Hooft, *Liederen en gedichten*. Ed. Johan Koppenol. Amsterdam, Athenaeum-Polak & Van Gennep, 2004. Griffioen, p. 32, 43, 141, 144.
- Meer informatie over Hooft vind je op de websites van de [DBNL](#) en [Emblem Project Utrecht](#).
- P.C. Hooft, *Warenar. Geld en liefde in de Gouden Eeuw*. Ed. Lia van Gemert en Marijke Meijer Drees. Amsterdam, Amsterdam University Press, 2002. Tekst in Context 6.
- P.C. Hooft, *Geeraerd van Velsen; Baeto of Oorsprong der Hollanderen*. Ed. Henk Duits. Amsterdam, Bert Bakker, 2005. Delta.
- Marijke Meijer Drees, '16 januari 1643: Uit naam van Frederik Hendrik stuurt Huygens een zilveren kan en schotel aan Hooft als dank voor de Neederlandsche historien'. In: M.A. Schenkeveld-van der Dussen (red.), *Nederlandse literatuur, een geschiedenis*. Groningen 1993, p. 243-248.

- Hella S. Haasse & Arie-Jan Gelderblom, *Het licht der schitterige dagen. Het leven van P.C. Hooft*. Amsterdam, Querido, 1997 (eerste druk 1981).
- [Anneke Brassinga leest P.C. Hooft](#) in de DBNL.
- Downloadbaar lesmateriaal op [KlasCement](#) over de liefdesliederen en -gedichten van P.C. Hooft.

<https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/pieter-corneliszoon-hooft>